

BỘ Y TẾ

**HƯỚNG DẪN
CHẨN ĐOÁN VÀ XỬ TRÍ
HỘI SỨC TÍCH CỰC**

*(Ban hành kèm theo Quyết định số 1493/QĐ-BYT ngày 22/4/2015
của Bộ trưởng Bộ Y tế)*

**NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2016**

Sách do Dự án “Chương trình phát triển nguồn nhân lực y tế” tài trợ

QUYẾT ĐỊNH

**Về việc ban hành tài liệu chuyên môn
“Hướng dẫn chẩn đoán và xử trí hồi sức tích cực”**

BỘ TRƯỞNG BỘ Y TẾ

Căn cứ Luật khám bệnh, chữa bệnh năm 2009;

Căn cứ Nghị định số 63/2012/NĐ-CP ngày 31/8/2012 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Y tế;

Theo đề nghị của Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh,

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Ban hành kèm theo Quyết định này tài liệu chuyên môn “Hướng dẫn chẩn đoán và xử trí hồi sức tích cực”.

Điều 2. Tài liệu “Hướng dẫn chẩn đoán và xử trí hồi sức tích cực” ban hành kèm theo Quyết định này được áp dụng tại các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh.

Căn cứ vào tài liệu này và điều kiện cụ thể của đơn vị, Giám đốc cơ sở khám bệnh, chữa bệnh xây dựng và ban hành tài liệu Hướng dẫn chẩn đoán và xử trí hồi sức tích cực phù hợp để thực hiện tại đơn vị.

Điều 3. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký ban hành.

Điều 4. Các ông, bà: Chánh Văn phòng Bộ, Chánh Thanh tra Bộ, Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh, Cục trưởng và Vụ trưởng các Cục, Vụ thuộc Bộ Y tế, Giám đốc các bệnh viện, viện có giường bệnh trực thuộc Bộ Y tế, Giám đốc Sở Y tế các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương, Thủ trưởng Y tế các Bộ, Ngành và Thủ trưởng các đơn vị có liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này./.

Nơi nhận:

- Như Điều 4;
- Bộ trưởng Bộ Y tế (để b/c);
- Các Thứ trưởng BHYT;
- Bảo hiểm Xã hội Việt Nam (để phối hợp);
- Cổng thông tin điện tử BHYT;
- Website Cục KCB;
- Lưu VT, KCB.

**KT. BỘ TRƯỞNG
THỨ TRƯỞNG**

(Đã ký)

Nguyễn Thị Xuyên

LỜI GIỚI THIỆU

Trong thời gian qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước và sự quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo tích cực của Lãnh đạo Bộ Y tế cùng với sự quan tâm chăm sóc của các cấp chính quyền, với sự nỗ lực vươn lên trên mọi gian khó của các giáo sư, bác sĩ, dược sĩ và toàn thể cán bộ, công chức, viên chức trong toàn ngành, ngành Y tế Việt Nam đã giành được nhiều thành tựu to lớn trong công tác phòng bệnh, khám chữa bệnh và chăm sóc sức khỏe nhân dân.

Cùng với mạng lưới y tế cơ sở được củng cố và từng bước hoàn thiện, hệ thống khám, chữa bệnh trong toàn quốc cũng được cải tạo và nâng cấp ở tất cả các tuyến từ trung ương đến địa phương. Nhiều kỹ thuật y học hiện đại lần đầu tiên triển khai thành công ở Việt Nam như chụp và nong động mạch vành tim, thụ tinh trong ống nghiệm, ghép thận,... đã góp phần nâng cao chất lượng khám, chữa bệnh cho nhân dân và thúc đẩy nền y học Việt Nam phát triển.

Chất lượng khám, chữa bệnh còn phụ thuộc nhiều vào năng lực chẩn đoán và điều trị của các tuyến y tế cũng như của các thầy thuốc. Vì vậy, ngày 05 tháng 02 năm 2010, Bộ trưởng Bộ Y tế đã ký Quyết định số 453/QĐ-BYT về việc thành lập Ban Chỉ đạo biên soạn Hướng dẫn điều trị và Quyết định số 2387/QĐ-BYT ngày 05 tháng 5 năm 2010 về việc thành lập Ban biên soạn Hướng dẫn điều trị.

Trong đó, Tiểu ban biên soạn Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị chuyên khoa Hồi sức tích cực được thành lập theo Quyết định số 4410/QĐ-BYT ngày 04 tháng 11 năm 2013, gồm các chuyên gia y học đầu ngành trong lĩnh vực Hồi sức tích cực của cả ba miền Bắc, Trung, Nam.

Tài liệu “*Hướng dẫn chẩn đoán và xử trí Hồi sức tích cực*” được xây dựng với sự nỗ lực cao của các chuyên gia y học đầu ngành trong lĩnh vực Hồi sức tích cực của Việt Nam. Tài liệu bao gồm 9 chương và 34 bài hướng dẫn chẩn đoán và điều trị chuyên khoa Hồi sức tích cực, trong đó tập trung vào hướng dẫn thực hành chẩn đoán và điều trị, vì vậy sẽ rất hữu ích cho các thầy thuốc đa khoa, chuyên khoa trong thực hành lâm sàng hàng ngày.

Chúng tôi trân trọng cảm ơn sự chỉ đạo sát sao của PGS.TS. Nguyễn Thị Kim Tiến, Bộ trưởng Bộ Y tế và các thành viên ban biên soạn đã rất cố gắng, dành nhiều thời gian quý báu để biên soạn cuốn sách này. Cảm ơn Dự án “Chương trình Phát triển nguồn nhân lực y tế” đã hỗ trợ kinh phí cho việc biên soạn và in ấn tài liệu này.

Đây là lần ấn bản đầu tiên của cuốn sách, chắc chắn còn nhiều thiếu sót. Chúng tôi rất mong nhận được sự đóng góp từ Quý độc giả và đồng nghiệp để cuốn sách ngày một hoàn thiện.

Trưởng ban biên soạn
PGS.TS. Nguyễn Gia Bình

Chủ biên:

PGS.TS. Nguyễn Thị Xuyên

Đồng chủ biên:

PGS.TS. Nguyễn Quốc Anh

PGS.TS. Nguyễn Gia Bình

PGS.TS. Lương Ngọc Khuê

Ban biên soạn:

PGS.TS. Nguyễn Gia Bình

PGS.TS. Đặng Quốc Tuấn

PGS.TS. Nguyễn Hồng Sơn

TS. Phạm Thị Ngọc Thảo

TS. Trần Quý Tường

TS. Lê Đức Nhân

TS. Trần Thanh Cảng

TS. Lê Thị Diễm Tuyết

TS. Trần Hữu Vinh

TS. Đào Xuân Cơ

TS. Nguyễn Công Tấn

ThS. Bùi Thị Hương Giang

ThS. Nguyễn Đăng Tuấn

ThS. Giang Thục Anh

ThS. Phạm Thế Thạch

ThS. Bùi Văn Cường

ThS. Mai Văn Cường

ThS. Ngô Minh Biên

Thư ký:

ThS. Nguyễn Đức Tiến

TS. Nguyễn Công Tấn

ThS. Nguyễn Đăng Tuấn

ThS. Ngô Thị Bích Hà

ThS. Trương Lê Vân Ngọc

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	5
Ban biên soạn	7
Danh mục các chữ viết tắt	11
Chương I. HÔ HẤP	13
1. Chẩn đoán và xử trí suy hô hấp cấp	15
2. Suy hô hấp nặng do đột mất bù cấp của bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính	23
3. Con hen phế quản nặng và nguy kịch	29
4. Hội chứng suy hô hấp cấp tiến triển	39
5. Tràn khí màng phổi ở bệnh nhân thở máy	46
6. Viêm phổi nặng do vi khuẩn tại cộng đồng	51
7. Viêm phổi liên quan đến thở máy	60
8. Viêm phổi nặng do virus cúm A	71
Chương II. TUẦN HOÀN	79
9. Sốc giảm thể tích máu	81
10. Sốc tim	88
11. Sốc nhiễm khuẩn	97
12. Suy đa tạng do sốc nhiễm khuẩn	105
Chương III. TIÊU HÓA	113
13. Hội chứng gan thận cấp	115
14. Suy gan cấp	123
15. Viêm tụy cấp nặng	131
Chương IV. THẬN TIẾT NIỆU	141
16. Hội chứng tiêu cơ vân cấp	143
17. Suy thận cấp	148
Chương V. THẦN KINH	159
18. Cơ nhược cơ nặng	161
19. Hội chứng Guillain - Barré	169
20. Tăng áp lực nội sọ	176

21. Chẩn đoán và xử trí trạng thái động kinh	184
Chương VI. HUYẾT HỌC	193
22. Các rối loạn đông máu thường gặp trong hồi sức	195
Chương VII. SẮN KHOA	205
23. Hội chứng Hellp	207
24. Sản giật và tiền sản giật	213
Chương VIII. NỘI TIẾT	221
25. Hôn mê tăng áp lực thẩm thấu do đái tháo đường	223
Chương IX. RỐI LOẠN NƯỚC ĐIỆN GIẢI VÀ THĂNG BẰNG KIỂM TOAN	229
26. Tăng kali máu	231
27. Hạ kali máu	237
28. Tăng natri máu	243
29. Hạ natri máu	250
30. Các rối loạn thăng bằng kiềm toan	258
31. Toan chuyển hóa	262
32. Kiềm chuyển hóa	265
33. Toan hô hấp	268
34. Nhiễm kiềm hô hấp	269

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

ALI	Tổn thương phổi cấp (<i>Acute Lung Injury - ALI</i>)
ALNS	Áp lực nội sọ (<i>Intracranial pressure - ICP</i>)
ALT	<i>Alanine transaminase</i>
ALMTT	Áp lực tĩnh mạch trung tâm (<i>Central venous pressure - CVP</i>)
ALTT	Áp lực thẩm thấu
ARDS	Hội chứng suy hô hấp cấp tiến triển (<i>Acute respiratory distress syndrome - ARDS</i>)
AST	<i>Aspartate transaminase</i>
BiPAP	Áp lực đường thở dương với hai mức áp lực (<i>Bilevel positive airway pressure</i>)
BNP	Yếu tố thải natri não - niệu (<i>Brain natriuretic peptide - BNP</i>)
BPTNMT	Bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính (<i>Chronic Pulmonary Ostructive Disease - COPD</i>)
CPAP	Áp lực đường thở dương liên tục (<i>Continuous positive airway pressure</i>)
CPP	Áp lực tưới máu não (<i>Cranial perfusion pressure</i>)
CT scan	Chụp cắt lớp vi tính (<i>Computed Tomography scanner</i>)
CVVH	Lọc máu tĩnh mạch - tĩnh mạch liên tục (<i>Continuous Veno - Venous Hemofiltration</i>)
DIC	Đông máu rải rác trong lòng mạch (<i>Disseminated Intravascular Coagulation - DIC</i>)
DNTB	Dịch ngoài tế bào.
ECMO	Trao đổi oxy qua màng ngoài cơ thể hay tim phổi nhân tạo tại giường (<i>Extra Corporeal Membrane Oxygenation - ECMO</i>)
EPAP	Áp lực dương thì thở ra (<i>Expiratory positive airway pressure</i>)
ESBL	Men lactamase phổ rộng (<i>Extended - Spectrum Beta - Lactamases</i>)
FiO ₂	Nồng độ oxy khí thở vào (<i>Fraction of inspired oxygen</i>)
GGT	<i>Gamma-glutamyl Transferase</i>
HA	Huyết áp
HATB	Huyết áp trung bình
HATT	Huyết áp tâm thu

HATTr	Huyết áp tâm trương
HCGT	Hội chứng gan thận
HĐPN	Huy động phế nang
HPQ	Hen phế quản
IPAP	Áp lực dương thì thở vào (<i>Inspiratory positive airway pressure</i>)
LDH	<i>Lactic acid dehydrogenase</i>
MARS	Lọc máu hấp phụ phân tử tái tuần hoàn (<i>Molecular Adsorbents Recirculating System - MARS</i>)
MetHb	<i>Methemoglobin</i>
MRI	Chụp cộng hưởng từ hạt nhân (<i>Magnetic Resonance Imaging</i>)
PaCO ₂	Áp lực riêng phần CO ₂ trong máu động mạch (<i>Partial pressure of carbon dioxide in arterial blood</i>)
PaO ₂	Áp lực riêng phần oxy trong máu động mạch (<i>Partial pressure of arterial oxygen</i>)
PEEP	Áp lực dương cuối thì thở ra (<i>Positive end expiratory pressure</i>)
PEX	Thay huyết tương (<i>Plasma Exchange</i>)
Pro BNP	<i>N-terminal pro B-type natriuretic peptide</i>
SaO ₂	Độ bão hoà oxy máu động mạch (<i>Saturation of arterial oxygen</i>)
SGC	Suy gan cấp
SpO ₂	Độ bão hoà oxy máu ngoại vi (<i>Saturation of Peripheral Oxygen</i>)
TCV	Tiêu cơ vân
TKMP	Tràn khí màng phổi
VTC	Viêm tụy cấp